

ساخت و ملاک های روان سنجی پرسشنامه خود افشایی دینی

Construction and psychometric criteria of religious self-disclosure questionnaire

Fatemeh Mohammadi Rad

Master's degree in Clinical Psychology, Islamic Azad University Ayatollah Amoli Branch, Mazandaran, Iran.

Email: Mohammadi.rad_f_2024@gmail.com

فاطمه محمدی راد*

کارشناسی ارشد روانشناسی بالینی دانشگاه آزاد اسلامی واحد آیت الله آملی، مازندران، ایران.

Abstract

The present study was conducted with the aim of constructing and psychometrically analyzing the religious self-disclosure questionnaire. The current research included two stages of construction, consisting of two phases, preparation of the pre-preliminary version and the preliminary version, and the standardization stage and the examination of psychometric characteristics and the preparation of normative tables. The research design was a descriptive survey. The statistical population of the research was all the students (2453 people) of Behshahr University of Science and Technology who were studying in the second half of the academic year 2007-2018. 50 people were selected in the pre-preliminary stage and 290 people were selected in the preliminary stage by stratified random sampling method. The results of the independent T-test showed that there is no statistically significant difference between the religious self-disclosure of women and men, but there was a statistically significant difference between the religious self-disclosure of married and single people, as well as the statistical results of one-way analysis of variance and Tukey's post hoc test. It showed that there is a significant difference between the religious self-disclosure of engineering and basic sciences ($p < 0.05$), but there is no significant difference between the other groups.

Keywords: Self-disclosure, religion, psychometric criteria, making a questionnaire, student, religion, society.

چکیده

پژوهش حاضر با هدف ساخت و روان سنجی پرسشنامه خود افشایی دینی انجام شد. پژوهش حاضر شامل دو مرحله ساخت، متشکل از دو فاز، تهیه نسخه پیش مقدماتی و نسخه مقدماتی و مرحله استاندارد سازی و بررسی ویژگی های روان سنجی و تهیه جدول های هنجاری بود. طرح تحقیق توصیفی پیمایشی بود. جامعه آماری پژوهش کلیه دانشجویان (۲۴۵۳ نفر) دانشگاه علم و فناوری بهشهر که در نیم سال دوم سال تحصیلی ۹۸-۹۷، تحصیل می کردند بود. که ۵۰ نفر در مرحله پیش مقدماتی و ۲۹۰ نفر از آنان در مرحله مقدماتی به شیوه نمونه گیری تصادفی طبقه ای نسبتی انتخاب شدند. نتایج آزمون T مستقل نشان داد که از لحاظ آماری تفاوت معنی داری بین خود افشایی دینی زنان و مردان وجود ندارد ولی از لحاظ آماری بین خود افشایی دینی افراد متأهل و مجرد تفاوت معنی داری وجود داشت و نیز نتایج آماری تحلیل واریانس یکطرفه و آزمون تعقیبی توکی نشان داد که بین خود افشایی دینی رشته فنی مهندسی - علوم پایه ($p < 0.05$) تفاوت معنادار مشاهده می شود اما بین مابقی گروهها تفاوت معنادار وجود ندارد.

واژه های کلیدی: خود افشایی، دین، ملاک های روان سنجی، ساخت پرسشنامه، دانشجوی، مذهب، جامعه.

مقدمه

ارتباط بین افراد یک جریان پویایی است که در آن تبادل اطلاعات صورت می‌گیرد، روابط انسان‌ها وابسته به نحوه تبادل پیام با یک دیگر است بیان این که من که هستم، چه موقعیتی دارم و توضیح افکار و دیدگاه‌ها، علایق، احساسات و تجارب خود به دیگران نشان دهنده‌ی قاطعیت در روابط است چرا که دیگران بدون کمک ما نمی‌توانند به برخی از جنبه‌های وجودی ما پی ببرند. انسان اگر بخواهد کالا و متاع خود را در سطح وسیعی به فروش برساند باید آن را به خوبی معرفی کند و مزایا و محاسن آن را برشمرد همچنین، اگر فردی بخواهد که برای نفوذ در دیگران و یا انتقال تجربیات، نظریات و عقاید خویش بر عده‌ای موفق آید، ناگزیر است که خود و آن عقاید را از جهات مختلف و در حوزه‌های گوناگون، معرفی کند. یکی از موثرترین شیوه‌های تبادل اطلاعات و برقراری ارتباط، افشای خود است. افشاءها بخش قابل توجهی از تعامل را تشکیل می‌دهند. افشاء ممکن است اظهار نظری درباره‌ی سایرین، مکان‌ها، رویدادها و یا اعترافات شخص درباره‌ی خود باشد. خودافشایی یک فرایند ارتباطی می‌باشد که به وسیله‌ی آن یک فرد اطلاعاتی را درباره‌ی خویش برای دیگری فاش می‌کند. این اطلاعات می‌توانند توصیفی یا ارزیابی باشد و می‌تواند شامل افکار، احساسات، آرزوها، اهداف، شکست‌ها، موفقیت‌ها، ترس‌ها و رویاها و همچنین شامل علایق، عدم علایق و اشتیاقات فرد باشد. مهارت خودافشایی یکی از مهمترین مهارت‌های گفتاری به شمار می‌رود که در ارتباط موثر نقش بسزایی دارد. خودافشایی گاه مطلوب است و گاه ممنوع، خودافشایی در حد متعارف و معقول، به ویژه در آغاز گفتگو و نیز برای جستجوی نقاط مشترک و تشویق مخاطب به خودافشایی متقابل، مطلوب است. همین گونه است که برای معرفی آسان خود و رهایی از احساسات منفی، نزد افراد قابل اعتماد، درمانبخش و سودمند است. اینگونه معرفی نقش مهمی در پیشبرد و حفظ روابط دارد؛ اما افراط و تفریط در آن، برقراری روابط را دشوار می‌سازد (اون هارجی و همکاران، ۱۹۹۴؛ نقل از علمایی و مطیع، ۱۳۹۲) اهمیت مهارت خودافشایی در تعاملات روزمره به گونه‌ای است که ذهن متخصصان علوم رفتاری را به این مهارت سوق داده است. از طرفی در فضای ارتباطی مطرح شده در قرآن نیز این مهارت مورد توجه قرار گرفته است به طوری که انسان از ابتدا، مهارت خودافشایی و دو جنبه‌ی مثبت و منفی آن را از تعالیم الهی فرا گرفته است. قرآن کریم به انسان‌ها این آگاهی را عطا فرموده که در چه زمان و موقعیت‌ها به خودافشایی بپردازند و در چه زمان‌ها و شرایطی از آنها اجتناب کنند.

بیان مسئله

خودافشایی یک تکنیک و مهارت در امر ارتباطات است و اگر چنانچه فرد این ارتباط را به خوبی شروع نکند، چه بسا هم به خود و هم به دیگران آسیب بزند. خودافشایی در عین حال که می‌تواند روش اصلی برای پیشبرد روابط غیرصمیمانه و کم عمق به سمت روابط صمیمانه و عمیق باشد، در عین حال می‌تواند فرد را آسیب پذیر نیز بسازد (علمایی و مطیع، ۱۳۹۲). بعضی از افراد مقدار مناسب خود افشایی، شرایط مناسب زمانی، موقعیتی و شخصیتی را رعایت نمی‌کنند. این افراد حد و مزی در خود افشایی‌گری‌های خود ندارند و با افشاءهای بی حد و مرزشان شرایط تهدیدآمیزی را برای خود فراهم می‌کنند و با بی موقع صحبت کردن ممکن است موجب تغییر جهت ارتباط و انحراف آن شوند و ادامه یک رابطه را با مشکل مواجه کنند یا در همان مراحل اولیه رابطه شروع به افشاء سازی جنبه‌های منفی خویش کرده و به نکات منفی شخصیت خویش بپردازند و با بی احتیاطی تمایلات روحی خود را برملا سازند و با عدم آگاهی از این مهارت زمینه‌ی سوء استفاده را برای افراد فرصت طلب فراهم کنند (فرهنگی، ۱۳۹۵). انسان‌ها در برخی مواقع، نیاز به خودافشایی دارند و در برخی موقعیت‌ها احساس می‌کنند که نباید به افشای خود بپردازند. افرادی که در اوایل یک رابطه، بیش از حد از خود می‌گویند محبوب دیگران نیستند. برخی از روان‌شناسان اجتماعی بر این عقیده اند که آنهایی که در گفتن جزئیات خصوصی خود عجله می‌کنند ممکن است در نظر

دیگران، افرادی بی ملاحظه، ناپخته، یا حتی نا استوار جلوه کنند. وانگهی، افرادی که در خودافشایی، گزینشی عمل می‌کنند، بیشتر محبوب خواهند شد (ساپینگتون، ۲۰۰۰؛ نقل از علمایی و مطیع، ۱۳۹۲).

در تحقیقات صورت گرفته پیامدهای منفی ناشی از کمبود و یا نبود مهارت خودافشایی در جنبه های مختلف فردی، اجتماعی، خانوادگی مورد بررسی قرار گرفته است. به عنوان نمونه در تحقیقات باراک و گلارک آفری (۲۰۰۷) یافته‌ها نشان می‌دهد. هنگامی که یک فرد سوء مصرف اینترنتی بالا و نیز خودافشایی بالایی دارد، می‌تواند منجر به رفتارهای خطرناکی مانند ارسال اطلاعات شخصی (آدرس، شماره‌ی تلفن و...) و عکس‌های شخصی به منظور دوست‌یابی‌های آنلاینی شود. همچنین در مطالعات نشان داده شده است که افشاء سازی بیش از حد احساسات ناخوشایند منجر به رضایت زناشویی کمتری می‌شود (تولستد و استوک، ۱۹۸۴).

عکس العمل‌ها نامناسب و ناآگاهی والدین در مقابل افشاء سازی‌های کودک و نوجوان می‌تواند به عنوان یک عنصر مهارکننده و دلسرد کننده محسوب شود. برخی از حوادث و ویژگی‌های خاص از روابط والد - فرزند هم چون خلق و خوی عصبی، اکراه، خرده گیری و... می‌تواند عمل افشاء سازی را مهار یا غیرمحمتمل کند. یافته‌ها نشان داده است که نا آگاهی کودکان در به اشتراک گذاری اطلاعات شخصی شان در فضای مجازی می‌تواند زمینه ساز سوء استفاده شکارچیان اینترنتی باشد و موجب آسیب پذیری‌های آنلاینی شود (لویین، میازاکی، استانلند و لی، ۲۰۱۲).

از طرفی ناتوانی در خودگشودگی یا خود افشاگری منجر به تضعیف و یا در شدیدترین حالت منجر به مرگ رابطه بین انسان‌ها می‌شود. بعضی از افراد عمل خودافشایی را فرایندی خطرناک برای خود تعبیر می‌کنند. آنان از این در هراسند که طرف مقابل از گشودگی رفتاری آنها سوء استفاده کرده و آن را بر علیه شان به کار ببرد و نیز عدم اعتماد در مقابل دیگران و ناتوانی و ناآگاهی در استفاده از این مهارت می‌تواند باعث شود که فرد را در لاکه از خود فرو برده و روابط اجتماعی او را محدود کند (فرهنگی، ۱۳۹۵). تحقیقات نشان داده است افشاء سازی مطالب برای دیگران در افرادی که عزت نفس پایین و اضطراب اجتماعی بالایی دارند مشکل می‌باشد. و آنها در اکثر مواقع از روابط با دیگران امتناع می‌کنند و این مسئله می‌تواند هم برای سلامت جسمانی و هم برای روانی آنها آسیب زا باشد. چون حس ارتباط با دیگران یک انگیزه‌ی اساسی بشری تلقی می‌شود. (فارست و وود، ۲۰۱۲)

تعریف نظری خود افشایی دینی

خود افشایی شامل فرایند آشکار کردن افکار، احساس‌های درونی شخص و تجارب او برای شخصی دیگر است و بخش مهمی از روابط بین فردی را تشکیل می‌دهد. افراط و تفریط در خود افشایی مشکلاتی به وجود می‌آورد و تاثیر سوء و منفی در ارتباط با دیگران بر جای می‌نهد. با تامل در آیات و روایات و متون دینی این نتیجه حاصل می‌شود که خود افشایی به دو دسته قابل تقسیم است. خود افشایی مطلوب و معقول همچون افشای حق و ظلم، همددی و کمک به دیگران با بیان اطلاعات خویش، و خود افشایی مذموم و ممنوع همچون افشای عیوب خویش و دیگران و افشای نامناسب اطلاعات جهت سوء استفاده افراد فرصت طلب. متون دینی برای خود افشایی حد و مرز قائل شده است و به شیوه‌های مختلف ما را آگاه کرده است. (علمایی و مطیع، ۱۳۹۲)

تعریف نظری هوش اخلاقی

هوش اخلاقی ظرفیت ذهن جهت تعیین این نکته مهم است که چگونه باید از اصول جهانشمول بشری در ارزشها، اهداف و فعالیت‌هایمان در زندگی استفاده کرد. هوش اخلاقی به معنای تشخیص امور درست و نادرست و تشخیص امور اخلاقی جهان شمول است که با اصول جهانی سازگار است. (لنیک و کیل، ۲۰۱۳)

تفاوت های جنسیتی در خود افشایی

یکی از دیدگاه های تحقیق و تئوری در زمینه خودافشایی، شناخت ویژگی های شخص است که ممکن است با افشاء سازی ارتباط داشته باشد. یک متغیر تفاوت فردی که به میزان زیادی قبل از تحقیق بر روی خودافشایی بررسی شده است جنسیت می باشد. به طور بارزی زن ها افکارشان را بیشتر از مردان آشکار می کنند و در واقع به نظر می رسد که در دوستی خانم ها میزان خودافشایی بیشتر از دوستی مردان است. اگرچه تحقیقات قابل توجهی هستند که، تفاوت های جنسی در خودافشایی، به خصوص علاقه به جنس مخالف و روابط عاشقانه را به میزان کمی نشان می دهند. به نظر می رسد که افشاء سازی زنان در مسائل بیشتر و متفاوت تر از آقایان می باشد. رابین و همکارانش یکی از وسیع ترین مطالعات را در زمینه ی خودافشایی بیان کرده اند. در میان دانشجویان دانشگاه یک الگو از تفاوت های جنسی معنی داری یافت شد. که به نظر می رسد با اندازه گیری پیش بینی نقش های جنسی سنتی مطابقت دارد. به احتمال زیاد، مردان در یک حوزه سنتی مردانه، درباره ی دیدگاه های سیاسی خویش افشاء سازی می کنند و زنان به احتمال زیاد، بیشتر از جزئیات احساسات خویش به دیگران فاش می کنند که به طور سنتی یک علاقه زنانه است. تمام خودافشایی های گزارش شده توسط مردان و زنان مقایسه شد و هیچ تفاوت کلی پیدا نشد. تفاوت های جنسی قابل توجهی، به ویژه در حوزه ی موضوع پیدا نشد.

خود افشایی در فضای مجازی

چهار نوع تفاوت عمده، بین ارتباطات آنلاین و روابط چهره به چهره وجود دارد. اولین تفاوت این است که یک کاربر اینترنتی می تواند یک نام مستعار برای خود انتخاب کند. کاربر اینترنتی می تواند تصمیم بگیرد که کدام یک از اطلاعات شخصی خود را با دیگر کاربران به اشتراک بگذارد، حتی اگر از نام اصلی خویش استفاده نکند و با مردم دیگر شهرها و کشورها ارتباط برقرار کند، باز هم نسبتا می تواند بی نام و نشان باشد.

دومین عامل این است که فاصله های فیزیکی، تعاملات اینترنتی را در یک زندگی واقعی محدود نمی کند در واقع اینترنت به تمام مردم جهان توانایی تعامل می دهد و باعث به وجود آمدن فرصتی ارتباطی بین افراد دارای علایق مشابه می شود، افرادی که ممکن بود هرگز نتوانند در زندگی غیر آنلاینی همدیگر را ببینند. نشانه های بصری، شامل مواردی که وابسته به جذابیت های فیزیکی هستند همیشه در اینترنت وجود ندارند. این عوامل اثر کشش اولیه و شکل ارتباطی را نشان می دهد.

سرانجام این که کاربر اینترنتی یک زمانی را برای مکالمات خود تنظیم می کند در حالی که در مکالمات چهره به چهره امکان پذیر نمی باشد. از آنجایی که کاربران اینترنتی ملزم به پاسخگویی سریع نیستند این مهم به کاربر اینترنتی کنترل بیشتری می دهد که مکالمات خود را تنظیم بندی کند. (مک کنا و بارق، ۲۰۰۰)

مهارت خودافشایی در قرآن و متون دینی

مهارت خودافشایی در روانشناسی در حد ارتقای سلامت ارتباط متعادل میان افراد و جامعه است و مهارت خودافشایی در قرآن علاوه بر این که باعث سلامت ارتباط میان افراد و جامعه و ایجاد تحول می شود، به یک زندگی متعالی نیز توجه کرده که فراتر از دنیای مورد نظر در روانشناسی است. (مطیع و علمایی، ۱۳۹۲)

قرآن کریم فضای ارتباطی خاصی را برای خودافشایی افراد مطرح می کند و نیز به افشای برخی از امور تاکید کرده و از افشای مواردی دیگر، نهی می کند. از این رو حکایت از آن دارد که افشای بعضی از موارد نیک و صواب است، ولی افشاء و اعتراف به برخی دیگر صحیح نیست و افشاء، زمانی مناسب است که در حد اعتدال و معقول باشد. به عنوان مثال فاش ساختن اسرار افراد ممنوع و منفی است به منظور آن که زمینه ی بی آبرویی شخص و سوء استفاده ی فرصت طلبان فراهم نشود. از این رو در

قرآن کریم و آیات و روایات با قراردادن چارچوب های مشخص در میزان خودافشایی و شرایط آن زمینه ی ایجاد یک فضای ارتباطی مثبت را فراهم کرده و از طرفی از فرد در مقابل آسیب های احتمالی وارده محافظت می کند که این خود موجب قوی شدن پیوند روابط میان افراد جامعه می شود.

قرآن کریم به انسان ها این آگاهی را عطا فرموده، که در چه زمان ها و موقعیت هایی به خود افشایی بپردازند و در چه زمان ها و شرایطی از آن اجتناب کنند. در قرآن کریم به دو جنبه ی خودافشایی ممدوح و ممنوع اشاره شده است. شایان ذکر است که روایات و دستورات معصومین (ع) نیز به افشای برخی امور تاکید می کنند و از افشای موارد دیگر، نهی می فرمایند؛ به طوری که در دعای بیستم صحیفه ی سجادیه، بند دهم آمده است: «امام سجاد (ع) افشاء و اظهار خیر و نیکی ها و پنهان کردن زشتی ها و بدیها را مناسب دیده و آنها را از خداوند طلب می فرماید. همچنین حدو مرز آن را می توان از این سخن امام صادق (ع) دریافت که «آن رازی را با دوست در میان گذار که اگر دشمنت از آن آگاه شد، زیانت نرساند؛ زیرا ممکن است دوست روزی دشمن تو شود». بنابراین، افشاء های بی حد و مرز، حتی در روابط نزدیک هم می تواند خطرناک باشد، از این رو، امام علی (ع) فرمودند: «همه ی دوستی را به دوستت بده، ولی نه همه اطمینان را؛ تمام تسلی و همدردی را به او بده، ولی همه رازها را به او مگو تا حق حکمت را پرداخته باشی و هم آنچه برای دوست لازم است. (مجلسی، ۱۴۰۳؛ به نقل از علمایی مطیع، ۱۳۹۲)

پیشینه پژوهش

اسدی و قاسمی نژاد (۱۳۹۷) در تحقیقی تحت عنوان نقش اعتیاد به اینترنت و خودافشایی آنلاین در پیش بینی آزارگری سایبری در دانش آموزان، که بر روی ۴۰۰ دانش آموز از دوره دوم متوسطه شهر اردبیل در سال تحصیلی ۹۶-۹۷ که از فضای مجازی استفاده می کردند، و به شیوه نمونه گیری خوشه ای انتخاب شدند صورت گرفت، به این نتیجه رسیدند که بین اعتیاد به اینترنت و آزارگری سایبری و قربانی سایبری ارتباط معناداری وجود داشت. همچنین بین خودافشایی آنلاین با آزارگری و قربانی سایبری ارتباط معناداری وجود داشت و نتایج رگرسیون گام به گام نشان داد اعتیاد به اینترنت و خودافشایی آنلاین ۳۹ درصد از واریانس آزارگری سایبری و ۱۰ درصد قربانی سایبری را تبیین می کنند. با توجه به این نتایج می توان به نقش خودافشایی آنلاین و اعتیاد به اینترنت به عنوان پیش بینی کننده آزارگری و قربانی سایبری توجه ویژه ای داشت.

عابدینی و برزگر (۱۳۹۷) در تحقیقی تحت عنوان پیش بینی نگرانی بارداری بر اساس خودافشایی هیجانی و خودنظم دهی هیجانی، بر روی ۲۴۰ نفر از زنان باردار مراجعه کننده به مرکز مراقبت های بارداری یزد صورت گرفت. نتایج یافته ها نشان داد که بین نگرانی بارداری و زیرمقیاس های خودافشایی هیجانی مانند افسردگی، شادکامی، حسادت، اضطراب، آرامش، ترس و از زیرمقیاس های خودنظم دهی هیجانی، راهبردهای نظم جویی متمرکز بر پیشایند، و راهبردهای نظم جویی متمرکز بر پاسخ، رابطه معنی دار وجود دارد. بر اساس نتایج از بین ابعاد خودافشایی هیجانی، افسردگی، ترس و حسادت توانستند نگرانی بارداری را پیش بینی کنند همچنین راهبردهای خودنظم دهی متمرکز بر پیشایند نیز توانست در پیش بینی نگرانی بارداری نقش معنی داری داشته باشد. بر اساس نتایج، خودافشایی و خودتنظیمی هیجانی می توانند نگرانی بارداری را پیش بینی نمایند

مولوی، قاسمی نژاد و میکائیلی (۱۳۹۶) در تحقیق تحت عنوان بررسی نقش خود دلسوزی و ابرازگری هیجانی در پیش بینی خود افشایی برخط در دانشجویان استفاده کننده از شبکه های اجتماعی، بر روی ۳۲۴ نفر از دانشجویان استفاده کننده از فضای مجازی در دانشگاه محقق اردبیلی، به این نتایج دست یافتند که مؤلفه های مهربانی به خود و ذهن آگاهی، رابطه مثبت و مؤلفه های خود داوری و انزوا و همانندسازی، بیش از حد رابطه منفی معناداری با خود افشایی برخط دارند. همچنین، ابراز هیجان مثبت و ابراز صمیمیت، رابطه مثبت و ابراز هیجان منفی رابطه منفی معناداری با خود افشایی برخط دارند.

بهادری و حبیبی (۱۳۹۵) در تحقیقی تحت عنوان تاثیر آموزش مبتنی بر پذیرش و تعهد بر معناداری زندگی و خودافشایی هیجانی در مادران دارای فرزند کم توان ذهنی، بر روی ۴۰ نفر از مادران دارای فرزند کم توان ذهنی در مدارس استثنایی شهر تبریز، نشان دادند که آموزش مبتنی بر پذیرش و تعهد بر معناداری زندگی و خودافشایی هیجانی مادران تاثیر دارد و باعث افزایش معناداری زندگی و خودافشایی هیجانی در مادران دارای فرزند کم توان ذهنی می شود.

هاشمی، علیزاده، مولایی و پوراسمعیلی (۱۳۹۵) در تحقیقی تحت عنوان رابطه صفات تیره شخصیت و خودافشاگری اینترنتی در دانشجویان، بر روی ۳۷۵ نفر از دانشجویان دانشگاه محقق اردبیلی، به این نتایج دست یافتند که، بین ماکیاولیسم با سه زیرمؤلفه خودافشاگری اینترنتی شامل کار یا مطالعه، شخصیت، ظاهر بدنی و خودافشاگری اینترنتی کل و بین صفت شخصیتی جامعه ستیزی با زیرمؤلفه ظاهر بدنی و خودافشاگری اینترنتی کل همبستگی مثبت وجود دارد. بین صفت شخصیتی خودشیفتگی با زیرمؤلفه های علائق و سلیق، کار یا مطالعه، شخصیت و خودافشاگری اینترنتی کل همبستگی مثبت وجود دارد. تحلیل رگرسیون چندگانه گام به گام نشان داد که از بین سه صفت شخصیتی تیره، دو صفت خودشیفتگی و ماکیاولیسم، به ترتیب قوی ترین پیش بینی کننده های خودافشاگری اینترنتی است. با توجه به نتایج این پژوهش، نقش دو صفت شخصیتی تیره، خودشیفتگی و ماکیاولیسم در خودافشاگری اینترنتی مورد تأیید قرار گرفت.

کریمی و معنوی پور (۱۳۹۵) در تحقیقی تحت عنوان بررسی و مقایسه خودافشاگری و سلامت روان در افراد با عملکرد های نیمکره های راست و چپ غالب، بر روی ۱۰۰ نفر از کارمندان اداره بهزیستی شهر تهران و دانشجویان مراجعه کننده به کتابخانه ملی، نشان دادند که، بین میانگین سلامت روان و خودافشاگری در افراد راست برتر و چپ برتر، تفاوت معناداری وجود دارد و سلامت روان و خود افشاگری در افراد چپ برتر، بیشتر از راست برترها است. بین خرده مقیاس های خودافشاگری در گروه راست برتر و چپ برتر نیز تفاوت وجود داشت. به نحوی که میزان عدم واقع بینی در گروه چپ برتر، بیشتر از راست برترها بود. منصور، خرمی و حیدری (۱۳۹۳) در تحقیقی تحت عنوان بررسی رابطه صمیمت، بخشش و خودافشایی با رضایت زناشویی در بین ۲۸۵ معلم متاهل، آموزش و پرورش بخش شاوور از توابع شهرستان شوش صورت گرفت به این نتیجه رسیدند که بین صمیمت با رضایت زناشویی، بخشش با رضایت زناشویی و خود افشایی با رضایت زناشویی رابطه معناداری وجود دارد.

روش^۱

روش پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی، و به لحاظ شیوه گرد آوری داده ها (طرح تحقیق) از نوع توصیفی - پیمایشی است که به منظور ساخت و تعیین ملاک های روانسنجی پرسشنامه خود افشایی بر اساس متون دینی انجام گردیده است. جامعه آماری شامل کلیه دانشجویان مشغول به تحصیل دانشگاه علم و فناوری شهرستان بهشهر، که در نیم سال دوم سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷ در رشته های علوم پایه، علوم انسانی و فنی مهندسی اشتغال به تحصیل داشتند. حجم جامعه مورد بررسی در پژوهش حاضر ۲۴۵۳ نفر بود، برای تعیین حجم نمونه از جدول مورگان استفاده شده است بر اساس این جدول حجم نمونه شامل ۳۴۰ نفر برآورد شده است. در این پژوهش روش نمونه گیری تصادفی طبقه ای نسبتی انتخاب شده است. ابتدا ۵۰ نفر از آزمودنی ها طی مطالعه پیش مقدماتی و ۲۹۰ نفر طی مطالعه نهایی انتخاب شدند.

روش گردآوری اطلاعات به دو روش کتابخانه ای و میدانی می باشد. پژوهش شامل دو مرحله، که شامل مراحل ساخت و مراحل استاندارد سازی است. مطابق اهداف مطالعه، ابتدا پرسشنامه از طریق مطالعه کتب و منابع دینی تهیه و اقدام به طراحی شد (تدوین بانک سوال و نسخه پیش مقدماتی). سپس نسخه پیش مقدماتی در گروه کوچکی از دانشجویان اجرا و اصلاحات لازم در آیتم های نسخه پیش مقدماتی و تدوین نسخه مقدماتی صورت گرفت. پس از دستیابی به نسخه مقدماتی مقیاس، پژوهش

1. method

وارد مرحله مقدماتی شده و اصلاحات لازم در نسخه مقدماتی و دستیابی به نسخه نهایی مقیاس صورت گرفت. سپس در مرحله استاندارد سازی که هدف آن نهایی سازی سوالات و کل ابزار است، الگوی نمونه گیری به صورت تصادفی استخراج شد و نسخه نهایی بر روی نمونه هدف اجرا گردید. سپس ویژگی روان سنجی سوالات نسخه نهایی بررسی و در ادامه به بررسی الگوی عاملی اکتشافی موجود در ابزار پرداخته شده است و پس از بررسی هماهنگی الگوهای عاملی اکتشافی با استفاده از تحلیل های تاییدی، اصلاحات لازم روی نسخه نهایی و نهایی سازی مقیاس برای استفاده از پژوهش های دیگر انجام گرفته است. برای تجزیه و تحلیل داده ها با استفاده از نرم افزار SPSS از دو روش استفاده شده است. در روش توصیفی، از جدول فراوانی و درصد و میانگین و انحراف استاندارد متغیرهای پژوهش مورد استفاده قرار گرفته است. در روش استنباطی از تحلیل عاملی برای تعیین روایی مقیاس خود افشایی و برای تعیین پایایی پرسشنامه از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شده است. از ضریب همبستگی پیرسون جهت بررسی همبستگی مولفه های دو پرسشنامه استفاده شده است و در نهایت داده ها با آزمون های T مستقل، واریانس یکطرفه و آزمون تعقیبی توکی تحلیل شدند.

یافته ها

تجزیه و تحلیل استنباطی

بررسی سوالات و گویه ها (تحلیل عاملی اکتشافی)

آزمون نرمال بودن داده های بدست آمده برای متغیرهای تحقیق

استنباط در مورد آزمون فرضیه ها بر اساس سطح معناداری بدست آمده از آزمون است. بدین گونه که هرگاه مقدار سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ باشد فرض صفر در سطح ۹۵ درصد و اگر کمتر از ۰/۱ باشد در سطح اطمینان ۹۹ درصد رد می شود و در غیر این صورت فرض صفر رد نمی گردد. محاسبات با استفاده از نرم افزار SPSS انجام گرفته است. نرمال بودن باقیمانده های مدل رگرسیونی یکی از فرضیه های رگرسیونی است که نشان دهنده اعتبار آزمونهای رگرسیونی است. در ادامه با استفاده از آزمون کلموگروف-اسمیرنف، نرمال بودن توزیع متغیرها بررسی شده است. زیرا نرمال بودن متغیرهای وابسته به نرمال بودن باقیمانده های مدل (تفاوت مقادیر برآوردی از مقادیر واقعی) می انجامد. پس لازم است نرمال بودن متغیر وابسته قبل از برآورد پارامترها کنترل شود و در صورت برقرار نبودن این شرط راه حل مناسبی برای نرمال نمودن آنها اتخاذ نمود.

جدول ۱: آزمون کولموگروف-اسمیرنوف نرمال بودن داده ها

خودافشایی	هوش اخلاقی	
کولموگروف-اسمیرنف	۰/۰۶۷	۰/۰۷۸
سطح معنی داری	۰/۷۸۸	۰/۴۱۰

در آزمون نرمال بودن داده ها فرض صفر چنین است که توزیع داده ها از توزیع نرمال تبعیت می کند و فرض مقابل بر خلاف این امر دلالت دارد. همان طور که در جدول شماره فوق مشاهده می گردد. آماره Z کولموگروف-اسمیرنف برای همگی در سطح $(P \geq 0/05)$ معنی دار نمی باشند. از این رو می توان گفت که توزیع داده های بدست آمده از پرسشنامه در بین نمونه با توزیع آن در جامعه نرمال است.

جدول ۲- آمار توصیفی سوالات پرسشنامه

آمار توصیفی سوالات			گویه ها	آمار توصیفی سوالات			گویه ها
تعداد	انحراف استاندارد	میانگین		تعداد	انحراف استاندارد	میانگین	
۳۴۰	۱/۰۷	۳/۳۷	۱۵	۳۴۰	۰/۹۹	۱/۹۴	۱
۳۴۰	۱/۰۲	۳/۷۰	۱۶	۳۴۰	۰/۹۳	۴/۰۴	۲
۳۴۰	۱/۰۲۰	۴/۰۰	۱۷	۳۴۰	۰/۹۷	۳/۶۵	۳
۳۴۰	۱/۰۲	۲/۴۴	۱۸	۳۴۰	۰/۹۸	۱/۷۸	۴
۳۴۰	۰/۹۶۷	۲/۳۶	۱۹	۳۴۰	۱/۰۰۳	۴/۰۲	۵
۳۴۰	۰/۸۷۰	۳/۷۴	۲۰	۳۴۰	۰/۹۶۳	۱/۶۵	۶
۳۴۰	۱/۰۰۹	۲/۷۸	۲۱	۳۴۰	۰/۷۶۷	۴/۲۰	۷
۳۴۰	۱/۰۳۸	۲/۶۰	۲۲	۳۴۰	۱/۰۰۹	۳/۷۲	۸
۳۴۰	۰/۹۵۶	۲/۵۴	۲۳	۳۴۰	۱/۰۲۳	۲/۱۱	۹
۳۴۰	۱/۱۰۱	۲/۵۰	۲۴	۳۴۰	۰/۸۷۹	۳/۸۵	۱۰
۳۴۰	۰/۹۴۹	۱/۶۰	۲۵	۳۴۰	۰/۹۵۹	۲/۰۰	۱۱
۳۴۰	۱/۰۱۴	۴/۰۵۲	۲۶	۳۴۰	۰/۹۸۲	۴/۳۰	۱۲
۳۴۰	۱/۰۷۵	۲/۱۰	۲۷	۳۴۰	۱/۰۷	۳/۱۲	۱۳
				۳۴۰	۱/۰۷۵	۳/۱۱	۱۴

جدول فوق میانگین و انحراف استاندارد تک تک سوالها در کل نمونه را نشان می‌دهد.

جدول ۳-آزمون کیزر-میر-اولکین و آزمون بارتلت مربوط به پرسشنامه

۰/۷۹۳	مقدار آزمون کیزر-میر-اولکین KMO
۲۰۰۰/۸۳۷	آزمون بارتلت - مقدار مجذور کای
۳۵۱	درجات آزادی
۰/۰۰۰	سطح معناداری

بر اساس نتایج جدول ۴-۶، مقدار آزمون کیزر-میر-اولکین برابر با ۰/۷۹۳ می‌باشد لذا حجم نمونه برای این بررسی رضایت بخش است و نتیجه می‌گیریم که داده‌های پرسشنامه مورد نظر به تعدادی عامل های زیربنایی و بنیادی قابل تقلیل است. همچنین نتیجه آزمون بارتلت (۲۰۰۰/۸۳۷) که در سطح خطای کوچکتر از ۰/۰۱ معنی دار است، نشان می‌دهد که ماتریس همبستگی بین گویه‌ها، ماتریس واحد و همانی نمی‌باشد. یعنی از یک طرف بین گویه‌های داخل هر عامل همبستگی بالایی وجود دارد و از طرف دیگر بین گویه‌های یک عامل با گویه‌های عامل دیگر، هیچ‌گونه همبستگی مشاهده نمی‌شود. بر اساس تجزیه و تحلیل پاسخ‌های آزمودنی‌ها به مواد پرسشنامه، مقدار KMO ۱ برابر با ۰/۷۹۳ بدست آمد. KMO اشاره به مناسبت و کفایت نمونه برداری دارد و حاکی از این مطلب است که همبستگی بین متغیرها را نمی‌توان از طریق سایر متغیرها تبیین کرد. سرنی و کیسر (۱۹۷۷) معتقدند زمانی که مقدار KMO بزرگتر از ۰/۶۰ باشد، اجرای تحلیل عاملی مجاز می‌باشد. بر همین اساس به هر میزانی که KMO بیشتر از ۰/۶۰ باشد، مناسبت و کفایت نمونه بیشتر خواهد بود. البته بیان می‌کنند اگر از ۰/۶۰ کمتر باشد مقدار ضعیف است و ممکن است برای تحلیل عامل مناسب نباشد. بعد از بررسی KMO، برای تحلیل عاملی می‌بایست از طریق آزمون کرویت بارتلت ۲ به بررسی زیر بنای تحلیل عاملی پرداخت. به عبارت دیگر برای

اطمینان نسبت به این امر که ماتریس همبستگی بین آیتم‌های آزمون (که زیر بنای تحلیل عاملی است) در جامعه برابر صفر نیست، از آزمون کروییت بارتلت استفاده می‌شود. هدف عمده از آزمون کروییت بارتلت این است که به بررسی درست بودن ماتریس همسانی در جامعه پرداخته شود. در آزمون کروییت بارتلت، این فرضیه آزمایش می‌شود که همبستگی‌های مشاهده شده، متعلق به جامعه‌ای با متغیرهای مستقل است. برای اینکه یک مدل تحلیل عاملی مفید باشد، ضروری است متغیرها با یکدیگر همبستگی داشته باشند، در غیر این صورت دلیلی برای اجرا و تبیین مدل عاملی وجود ندارد (عبادی ۱۳۸۹). در این مطالعه مقدار آزمون کروییت بارتلت برابر با $2000/837$ است که در سطح $0/001$ معنادار است.

جدول ۴- شناخت سهم مجموعه عامل‌ها در تبیین واریانس هر گویه

گویه‌ها (سوالات)	اولیه	عامل های استخراج شده	گویه‌ها (سوالات)	اولیه	عامل های استخراج شده
۱	۱	۰/۵۲۲	۱۵	۱	۰/۵۶۷
۲	۱	۰/۵۹۸	۱۶	۱	۰/۴۷۲
۳	۱	۰/۴۲۸	۱۷	۱	۰/۶۳۹
۴	۱	۰/۵۴۳	۱۸	۱	۰/۵۹۲
۵	۱	۰/۵۸۹	۱۹	۱	۰/۶۷۸
۶	۱	۰/۵۳۹	۲۰	۱	۰/۶۵۰
۷	۱	۰/۵۹۸	۲۱	۱	۰/۶۳۰
۸	۱	۰/۵۳۰	۲۲	۱	۰/۶۱۷
۹	۱	۰/۵۷۱	۲۳	۱	۰/۴۷۰
۱۰	۱	۰/۵۵۵	۲۴	۱	۰/۶۸۱
۱۱	۱	۰/۴۷۰	۲۵	۱	۰/۵۵۳
۱۲	۱	۰/۶۸۳	۲۶	۱	۰/۵۳۷
۱۳	۱	۰/۵۳۸	۲۷	۱	۰/۴۵۱
۱۴	۱	۰/۵۰۴			

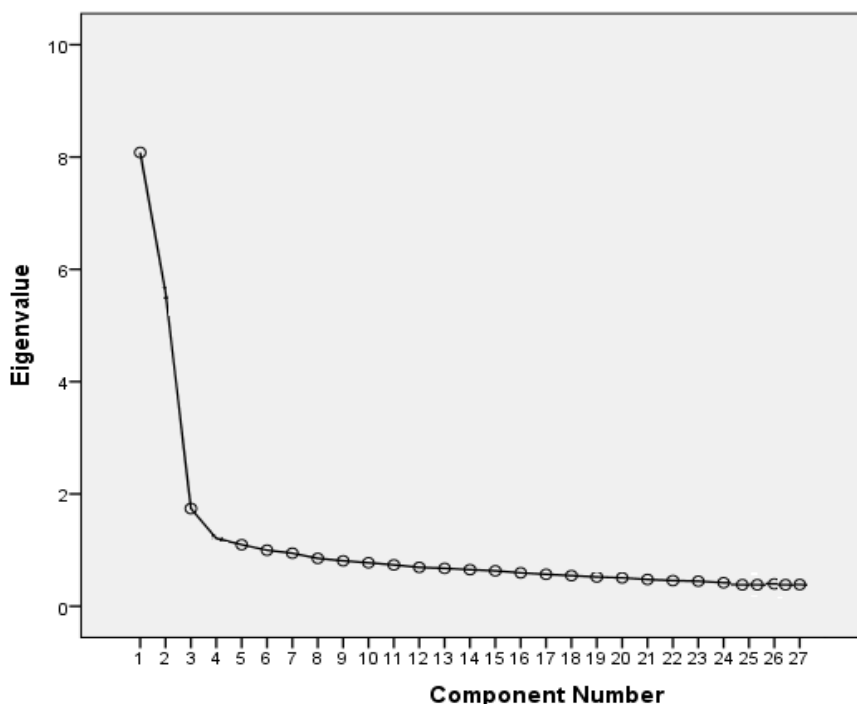
همان‌طور که در جدول فوق مشاهده می‌کنید ستون استخراج نشان دهنده مقداری از واریانس هر متغیر می‌باشد. هر چقدر مقدار نزدیکتر به یک باشد واریانس بیشتری را تبیین می‌کند. همان‌طور که در جدول مشاهده می‌کنید پایین‌ترین واریانس مربوط به سوال ۳ و بالاترین واریانس مربوط به سوال ۱۲ می‌باشد.

جدول ۵- شناخت سهم هر عامل در تبیین مجموع واریانس تمامی گویه‌ها

مولفه‌ها	مقدار ویژه اولیه		
	کل	درصد واریانس	درصد تجمعی واریانس
۱	۴/۹۵۱	۱۸/۳۳۸	۱۸/۳۳۸
۲	۲/۳۸۵	۱۲/۸۳۲	۳۱/۱۷۰
۳	۱/۷۵۲	۱۰/۴۹۰	۴۱/۶۵۹
۴	۱/۴۳۸	۸/۸۲۱	۵۰/۴۸۶

همان‌طور که در جدول فوق مشاهده می‌کنید، ۴ عامل دارای مقدار ویژه بالاتر از یک هستند. بنابراین از کل ۲۷ سوال (گویه) می‌توان ۴ عامل ساخت. سهم هر عامل در تبیین ۲۷ گویه به صورت نزولی است. یعنی عامل اول بیشترین سهم (۱۸/۳۳) درصد

با مقدار ویژه (۴/۹۵۱) و عامل چهارم کمترین سهم (۸/۸۲۱ درصد با مقدار ویژه ۱/۴۳۸) در تبیین واریانس ۲۷ گویه است. در مجموع تمامی ۴ عامل با مقادیر ویژه بالاتر از یک توانسته‌اند ۵۰/۴۸۶ درصد از واریانس ۲۷ گویه مربوط به پرسشنامه را تبیین کنند.

نمودار ۱: نمودار اسکری مربوط به ماده‌های پرسشنامه

جدول ۶: ماتریس چرخش یافته پرسشنامه

سوال	عامل‌ها			
	عامل اول	عامل دوم	عامل سوم	عامل چهارم
۱ هرگز اشتباه فردی را بعد از اینکه فرد آن اشتباه را ترک کرد آشکار نمی‌کنم	۰/۸۵۳			
۲ برای ابراز همدردی با دیگران از تجارب و احساسات مشترک حرف می‌زنم.		۰/۶۴۷		
۳ حقیقت را بیان می‌کنم اگرچه برایم ناگوار باشد.	۰/۵۹۴			
۴ به قصد سرگرمی و خودنمایی اشتباهات اطرافیانم را فاش می‌کنم.	۰/۵۷۳			
۵ تمایلی ندارم که دیگران از کمک کردنم به افراد نیازمند مطلع شوند		۰/۶۳۳		
۶ اشتباهات دیگران را که موجب ریخته شدن آبرویشان شود را آشکار نمی‌کنم.	۰/۵۳۴			
۷ برای امید دادن به دوستانی که مشکل دارند بعضی از تجارب شخصی ام را بیان می‌کنم		۰/۷۲۰		
۸ چنان چه به کسی ستم شده باشد برای دفاع از او در موقع مناسب، ظالم را رسوا می‌کنم			۰/۶۵۷	
۹ تمایلی به بیان زشتی‌ها و عیوبم در حضور دیگران ندارم.	۰/۵۲۷			

		۰/۶۱۷	هرگاه کار خیری انجام می‌دهم آن را برای دیگران بازگو می‌کنم.	۱۰
۰/۶۰۵			در هنگام بیان احساسات، تجارب و افکارم چیزهایی را عنوان می‌کنم که موجب ریختن آبرویم می‌شود.	۱۱
	۰/۶۲۴		برای جلب توجه و یا اعتماد دیگران مطالب دروغی را در مورد خودم بیان می‌کنم	۱۲
	۰/۵۱۰		چنان چه کسی به من ستم کرده باشد در موقع مناسب با مراجعه به مراکز قانونی، ظلم های او را آشکار می‌کنم	۱۳
۰/۸۳۳			افشا کردن مسائل شخصی ام در روابط با دیگران به من آسیب زده است و موجب سوء استفاده افراد فرصت طلب شده است	۱۴
		۰/۷۳۰	چنان چه با افشای کار زشت یک فرد بتوانم او را وادار به ترک آن عمل کنم، عمل زشتش را فاش می‌کنم.	۱۵
		۰/۶۱۷	چنان چه با افشای اطلاعات و اسرار شخصی ام بتوانم جان فردی را نجات دهم این کار را می‌کنم	۱۶
	۰/۷۹۶		در بیان احساسات، افکار و تجربیاتم دروغ هم می‌گوییم	۱۷
		۰/۵۶۵	معمولا مطالب منفی در مورد خودم بیان می‌کنم	۱۸
		۰/۷۶۶	در هنگام مشورت می‌توان عیوب دیگران را برای جلوگیری از ضرر فرد مشورت کننده آشکار کرد. (مثلا سوال درباره ی تحقیقات قبل از ازدواج)	۱۹
		۰/۷۱۵	با افشاء بعضی از تجارب و اطلاعات شخصی ام به دیگران می‌توانم به آنها در حل مشکلاتشان کمک کنم	۲۰
	۰/۸۴۲		اگر بدانم که با گفتن یک حقیقت ضرر می‌کنم، آن حقیقت را آشکار نمی‌کنم	۲۱
	۰/۸۱۴		چنان چه با بیان حقیقت، باعث رنجش اطرافیانم شود آن را بیان نمی‌کنم	۲۲
۰/۶۵۲			گاهی بدون آن که قصد آزار دیگران را داشته باشم با بعضی از خود افشایی هایم دیگران را نارحت می‌کنم.	۲۳
		۰/۶۴۹	خطاهای بزرگم را برای دوستانم بیان می‌کنم	۲۴
		۰/۵۶۹	برای کوچک و حقیر کردن اطرافیانم عیوبشان را فاش می‌کنم	۲۵
	۰/۷۹۹		برای رسیدن به منافع بیشتر در بیان اطلاعات شخصی ام اغراق می‌کنم	۲۶
		۰/۷۲۵	هرگز کارهای زشت دیگران را که پنهان است فاش نمی‌کنم	۲۷

جدول شماره ۷- تعداد گویه‌های مورد نظر که در زیر عامل‌های ۱ تا ۴ آمده‌اند و در واقع موثرترین سوالات مورد نظر در مورد پرسشنامه را نشان می‌دهد، در جدول ماتریس چرخش یافته نشان می‌دهد که همه سوالات موثراند و باید همه سوالات مورد استفاده قرار گیرند و نیازی به حذف هیچ یک از سوالات پرسشنامه نمی‌باشد.

جدول شماره ۸- توصیفی آیت‌ها در گروه نمونه روایی‌یابی

گویه‌ها	میانگین	انحراف استاندارد	آلفای در صورت حذف گویه	آلفای کل	همبستگی با کل
۱	۰/۹۹	۱/۹۴	۰/۶۷۱		۰/۵۳۵
۲	۰/۹۳	۴/۰۴	۰/۷۰۵		۰/۵۰۹
۳	۰/۹۷	۳/۶۵	۰/۷۱۶		۰/۵۱۲
۴	۰/۹۸	۱/۷۸	۰/۷۲۴		۰/۵۵۲
۵	۱/۰۰۳	۴/۰۲	۰/۷۷۴		۰/۵۵۳

۰/۴۵۱	۰/۷۲۲	۰/۷۰۹	۱/۶۵	۰/۹۶۳	۶
۰/۵۲۱		۰/۷۲۲	۴/۲۰	۰/۷۶۷	۷
۰/۵۵۸		۰/۷۳۸	۳/۷۲	۱/۰۰۹	۸
۰/۵۵۱		۰/۶۹۹	۲/۱۱	۱/۰۲۳	۹
۰/۵۵۱		۰/۷۵۳	۳/۸۵	۰/۸۷۹	۱۰
۰/۴۵۴		۰/۷۲۳	۲/۰۰	۰/۹۵۹	۱۱
۰/۵۴۵		۰/۷۱۲	۴/۳۰	۰/۹۸۲	۱۲
۰/۵۶۵		۰/۷۲۳	۳/۱۲	۱/۰۷	۱۳
۰/۵۳۳		۰/۷۴۹	۳/۱۱	۱/۰۷۵	۱۴
۰/۵۲۳		۰/۷۴۷	۳/۳۷	۱/۰۷	۱۵
۰/۵۴۶		۰/۷۲۴	۳/۷۰	۱/۰۲	۱۶
۰/۵۴۱		۰/۷۴۵	۴/۰۰	۱/۰۲۰	۱۷
۰/۵۲۷		۰/۷۲۴	۲/۴۴	۱/۰۲	۱۸
۰/۵۱۹		۰/۷۱۴	۲/۳۶	۰/۹۶۷	۱۹
۰/۵۳۹		۰/۷۱۲	۳/۷۴	۰/۸۷۰	۲۰
۰/۵۲۳		۰/۷۲۵	۲/۷۸	۱/۰۰۹	۲۱
۰/۵۳۳		۰/۷۲۹	۲/۶۰	۱/۰۳۸	۲۲
۰/۵۱۷		۰/۷۱۰	۲/۵۴	۰/۹۵۶	۲۳
۰/۵۲۲		۰/۷۲۳	۲/۵۰	۱/۱۰۱	۲۴
۰/۵۱۵		۰/۷۴۹	۱/۶۰	۰/۹۴۹	۲۵
۰/۵۳۱		۰/۷۴۴	۴/۰۵۲	۱/۰۱۴	۲۶
۰/۵۱۲		۰/۷۴۸	۲/۱۰	۱/۰۷۵	۲۷

همان طور که در جدول شماره ۸ مشاهده می‌کنید مقدار آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه و برای گویه‌ها به ترتیب در جدول آمده است که نشان دهنده آن است که این پرسشنامه دارای پایایی بالایی است

جدول ۹- جدول پایایی پرسشنامه خود افشایی دینی و مولفه های آن (آلفای کرونباخ)

سوالات	تعداد آیتم‌ها (سوالات)	آلفای کرونباخ مبتنی بر آیتم های استاندارد	
۱۸، ۹، ۲۴، ۱۹، ۴، ۲۵، ۲۷، ۱۵، ۱	۹	۰/۷۰۱	مولفه اول (افشای عیب‌های خود و دیگران)
۱۰، ۵، ۱۶، ۲۰، ۷، ۲	۶	۰/۷۳۱	مولفه دوم (همدردی و کمک)
۸ و ۱۳، ۱۲، ۲۶، ۱۷، ۲۲، ۲۱، ۳	۸	۰/۷۱۰	مولفه سوم (افشای حق و ظلم)
۱۱ و ۶، ۲۳، ۱۴	۴	۰/۶۹۹	مولفه چهارم (آسیب‌پذیری)
-	۲۷	۰/۷۲۲	کل

همان طور که در جدول شماره ۴-۱۱ مشاهده می‌کنید مقدار آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه و مولفه‌های به ترتیب مولفه اول ۰/۷۰۱، مولفه دوم ۰/۷۳۱، مولفه سوم ۰/۷۱۰، مولفه چهارم ۰/۶۹۹ و کل پرسشنامه ۰/۷۲۲ می‌باشد و این نشان دهنده آن است که این پرسشنامه دارای پایایی بالایی است.

جدول ۱۰- آزمون ضریب همبستگی پیرسون بین عامل‌ها و کل آزمون و هر یک از خرده مقیاس‌ها با یکدیگر

متغیر	۱	۲	۳	۴	۵
خودافشایی	۱				
افشای عیب‌های خود و دیگران	-.۴۹۹**	۱			
همدردی و کمک	.۴۱۱**	-.۳۱۶**	۱		
افشای حق و ظلم	.۴۷۵**	-.۳۱۰**	.۳۶۲**	۱	
آسیب‌پذیری	-.۳۷۵**	*.۴۴۰**	-.۲۸۲**	-.۳۲۱**	۱

** $P \leq 0/01$ * $P \leq 0/05$

به منظور بررسی همبستگی بین کل آزمون و هر یک از خرده مقیاس‌ها با یکدیگر از آزمون همبستگی پیرسون استفاده شده است. در روش همسانی درونی، همبستگی بالای عامل‌ها با سازه کلی نشان دهنده همگرایی عامل‌ها با نمره کل پرسشنامه است که نتایج آن در جدول آمده است.

جدول ۱۱- آزمون ضریب همبستگی پیرسون پرسشنامه‌ها

پرسشنامه‌ها	عامل‌ها	افشای عیب‌های خود و دیگران	همدردی و کمک	افشای حق و ظلم	آسیب‌پذیری
هوش اخلاقی	درستکاری	-.۵۱۲**	.۳۸۱**	.۴۴۱**	-.۳۱۱**
	بخشش	-.۴۲۹**	.۳۲۱**	.۵۱۲**	-.۳۴۳**
	دلسوزی	-.۳۳۹**	.۲۶۸**	.۲۰۸*	-.۴۷۶**
	مسئولیت‌پذیری	-.۳۴۶**	.۲۸۹**	.۲۰۱*	-.۱۷۸*

** $P \leq 0/01$ * $P \leq 0/05$

جدول ۴-۱۳ ضریب همبستگی پیرسون خودافشایی با پرسشنامه هوش اخلاقی را نشان می‌دهد. با توجه به نتایج بین خودافشایی با هوش اخلاقی و مولفه‌های آن همچون؛ درستکاری، بخشش، دلسوزی و مسئولیت‌پذیری همبستگی مناسبی مشاهده می‌شود.

بحث و نتیجه‌گیری

در بررسی پایایی مقیاس از آنجای که مقدار کای اسکوتر از نظر آماری بزرگ و معنی دار می‌باشد و هم چنین مقدار آزمون کیزر-میر-اولکین (KMO) برابر با (۰/۷۹۳) می‌باشد و این عدد بسیار به یک نزدیک است لذا حجم نمونه کافی و برای این بررسی رضایت بخش است.

در مرحله استانداردسازی، نتایج حاصل از تحلیل عاملی اکتشافی به روش مولفه‌های اصلی همراه با چرخش واریماکس بر روی داده‌ها حاکی از وجود چهار عامل بود که تطابق لازم را با بنیان نظری مقیاس داشت. بررسی شاخص لازم برای انجام این تحلیل نشان داد این شاخصها در دامنه مناسبی قرار دارند.

نتایج تحلیل عاملی نشان داد مقدار واریانس تبیین شده توسط عاملهای استخراج شده در حدود ۵۰/۴۸۶ درصد از کل واریانس مقیاس است. به نظر مولیک و همکاران (۱۹۸۹) و ناتالی (۱۹۸۶) حداقل مقدار مورد قبول برای این شاخص ۵۰ درصد است. ولی به دلیل این که در مقیاس حاضر به دلیل حضور سازه-های متعددی که روابط پیچیده و چندسطحی با یکدیگر دارند، دستیابی به مجموعه آیت‌هایی که بتواند بخش اعظمی از واریانس کل مقیاس را تبیین کند، اگر ناممکن نباشد کاری دشوار خواهد بود (دولیس، ۲۰۰۷؛ نقل از خدایاری فرد، ۱۳۹۳). از این رو، این میزان از تبیین واریانس برای قدم اول ساخت چنین مقیاسی منطقی و قابل قبول به شمار می‌رود.

در بررسی روایی همگرایی مقیاس خود افشایی دینی، همبستگی این مقیاس بامولفه های هوش اخلاقی مورد بررسی قرار گرفت. نتایج نشان داد که بین درستکاری با افشای عیب های خویش و دیگران و آسیب پذیری در سطح $P \leq 0/01$ همبستگی منفی، و نیز بین درستکاری با همدردی و کمک و افشای حق و ظلم در سطح $P \leq 0/01$ همبستگی مثبت وجود دارد. بین دلسوزی با افشای عیوب خود و دیگران و آسیب پذیری در سطح $P \leq 0/01$ همبستگی منفی و نیز بین دلسوزی با همدردی و کمک در سطح $P \leq 0/01$ و افشای حق و ظلم در سطح $P \leq 0/05$ همبستگی مثبت وجود دارد. بین مسئولیت پذیری با افشای عیب های خود و دیگران در سطح $P \leq 0/01$ و آسیب پذیری در سطح $P \leq 0/05$ همبستگی منفی، و نیز بین مسئولیت پذیری با همدردی و کمک در سطح $P \leq 0/01$ و افشای حق و ظلم در سطح $P \leq 0/05$ همبستگی مثبت وجود دارد.

رابطه بین عامل های هوش اخلاقی با مولفه های خود افشایی نشان داد که عامل درستکاری در پرسشنامه هوش اخلاقی با عامل های همدردی و کمک و افشای حق و ظلم رابطه مستقیم ولی با آسیب پذیری رابطه معکوس دارد.

رابطه بین عامل بخشش در پرسشنامه هوش اخلاقی با عامل های همدردی و کمک و افشای حق و ظلم رابطه مستقیم ولی با عامل های افشای عیوب و آسیب پذیری رابطه معکوس دارد.

رابطه بین عامل دلسوزی در پرسشنامه هوش اخلاقی با عامل های همدردی و کمک و افشای حق رابطه مستقیم و با عامل های افشای عیوب و آسیب پذیری رابطه معکوس دارد.

رابطه بین عامل مسئولیت پذیری در پرسشنامه هوش اخلاقی با عامل های همدردی و کمک و افشای حق رابطه مستقیم و با عامل های افشای عیوب و آسیب پذیری رابطه معکوس دارد.

باتوجه به نتایج فوق بین مولفه های خود افشایی دینی با هوش اخلاقی همبستگی مناسبی وجود دارد. نتایجی که توسط لنیک و کیل (۲۰۱۳) صورت گرفت نشان داد که بخشش اشتباهات سبب می شود که تا دانشجویان از ذهنیات و تفکرات منفی که ذهن را به خود مشغول می سازد، دوری جسته و در پی فرصت هایی جهت اصلاح اشتباهات و خطاهای کاری باشند و نسبت به بهبود امور کارها اقدام ورزند. یافته ها نشانگر آن است که در ترتیب بندی، توانایی در بخشش اشتباهات دیگران و گذشت در ردیف بعدی قرار دارد. دانشجویان پزشکی بر این باورند که در ارتباطات با سایر اعضای جامعه اعم از بیماران، همکاران و سایر کارکنان درمانی و اساتید، اصل بر عفو و بخشش است و برقراری روابط انسانی بر اساس گذشت و عفو خطاکاری های دیگران بنیان خواهد گرفت. بخشش اشتباهات دیگران و عدم افشای سازی آنها یک فضیلت اخلاقی است که در برابر خطاهای دیگران انجام می شود و قابل آموزش دادن است. همچنین تحقیقات نشان داده است که افراد بخشایشگر، کمتر انفجاری هستند و بیشتر همدلی می کنند و نیز تمایل بیشتری برای گرایش به سمت رفتارهای مطلوب دارند. (تانگنی و همکاران، ۱۹۹۹؛ نقل از فرخی و همکاران، ۱۳۹۵).

انسان بخشایشگر با خطاکار رفتار همدلانه دارد و معتقد است که وی نیز انسانی است که خطایی را مرتکب شده است. در متون دینی گذشت و بخشش عیوب و اشتباهات دیگران و خویشتن، کرامت اخلاقی محسوب می شود. در منابع اسلامی آمده است، سرشت کریم، گذشت است. لذا رسول خدا عفو را در زمره مکارم اخلاق برمی شمارد، همچنین به عنوان بهترین اخلاق خوانده شده است. (مجلسی، ۱۴۰۳؛ نقل از فرخی و همکاران، ۱۳۹۵). توانایی فرد برای بخشش اشتباهات خویش و دیگران می تواند مانعی برای افشای خطاها و اشتباهات باشد و نیز فرد را برای پرداختن به پیامدهای مثبت رفتار خویش برانگیخته کند.

منابع

- [۱] الهی قمشه ای، مهدی. (۱۳۹۰). "قرآن کریم". چاپ اول، تهران: انتشارات هادی
- [۲] اسدی، محمد رضا و قاسمی نژاد، محمد علی. (۱۳۹۷). "نقش اعتیاد به اینترنت و خودافشایی آنلاین در پیش‌بینی آزارگری سایبری در دانش‌آموزان". مجله روان‌شناسی مدرسه، ۳ (۷)، ۲۲-۷.
- [۳] بهادری، جعفر و حبیبی، رامین. (۱۳۹۵). "تاثیر آموزش مبتنی بر پذیرش و تعهد بر معناداری زندگی و خودافشایی هیجانی در مادران دارای فرزند کم‌توان ذهنی". فصلنامه افراد استثنائی، ۶ (۲۳)، ۱۰۵-۸۳.
- [۴] پایدار، محمد رضا؛ محمودی، زینب و نبی زاده، صفدر. (۱۳۹۶). "پیش‌بینی جهت‌گیری مذهبی بر اساس هوش معنوی و هوش اخلاقی در دانشجویان". فصلنامه علمی پژوهشی مطالعات اسلام و روان‌شناسی، (۲۱) ۱۱۰، ۱۵۰-۱۳۱.
- [۵] خدایاری فرد، محمد؛ غباری بناب، باقر؛ اکبری، سعید؛ زمانپور، عنایت‌اله؛ درخشان، مریم و موسوی، سمیرا. (۱۳۹۳). "مقیاس مثبت‌نگری ایرانیان: ساخت و استاندارد سازی". فصل‌نامه پژوهش‌های کاربردی روان‌شناختی، ۵ (۴)، ۱۳۰-۱۰۳.
- [۶] دستغیب، عبدالحسین (۱۳۹۰). "گناهان کبیره"، چاپ بیست و پنجم، قم: انتشارات دارالکتاب - جزایری.
- [۷] رفتی، شیوا؛ رژه، ناهید؛ دواتی، علی و احمدی وش، طه محمد. (۱۳۹۳). "هوش اخلاقی دانشجویان پزشکی دانشگاه های علوم پزشکی شهر تهران". فصلنامه اخلاق پزشکی، ۷ (۲۷)، ۹۱-۷۱.
- [۸] ریاحی، زهرا؛ خواجه نوری، بیژن و مساوات، ابراهیم. (۱۳۹۳). "رابطه سبک زندگی و مسئولیت‌پذیری فردی و اجتماعی". جامعه پژوهشی فرهنگی (پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی)، (۵) ۴، ۶۴-۴۵.
- [۹] طاهریان، زیبا؛ آقایی، اصغر؛ گلپور، محسن و ولیان برونجی، صادق. (۱۳۹۲). "تاثیر خود افشاگری مشاور بر ادراک مراجع از نفوذ اجتماعی مشاور در مشاوره ژنتیک تالاسمی". مجله روانپزشکی و روان‌شناسی ایران، ۴ (۱۹)، ۳۰۴-۲۹۶.
- [۱۰] عابدینی، خدیجه و برزگر، کاظم. (۱۳۹۷). "پیش‌بینی نگرانی بارداری بر اساس خودافشایی هیجانی و خودنظم‌دهی هیجانی". مجله بنیادین سلامت روان، ۴ (۲۰)، ۲۵۲-۶۲.
- [۱۱] علمایی، نسیمه؛ مطیع، مهدی (۱۳۹۲). "مهارت خود افشایی از منظر قرآن کریم و روایات"; فصلنامه علمی پژوهشی کتاب قیم، (۸) ۳، ۱۰۲-۷۳.
- [۱۲] عزیززاده، جابر؛ مولایی، مهری؛ هاشمی، جواد و پوراسمعیلی، اصغر. (۱۳۹۵). "رابطه صفات تیره شخصیت و خودافشاگری اینترنتی در دانشجویان". مجله دست‌آوردهای روان‌شناختی، ۲ (۴)، ۱۷۲-۱۵۷.
- [۱۳] غضنفری، فیروزه؛ محمدی، جواد و عزیززی، امیر. (۱۳۹۳). "ارتباط هوش اخلاقی با کیفیت کاری پرستاران". نشریه پرستاران (مرکز تحقیقات مراقبت‌های پرستاری دانشگاه علوم پزشکی ایران)، ۲۷ (۹۱-۹۰)، ۶۴-۵۴.
- [۱۴] فرهنگی، علی اکبر. (۱۳۹۵). "مبانی ارتباطات انسانی"، چاپ بیست و ششم، تهران: انتشارات خدمات فرهنگی رسا.
- [۱۵] فرخی، نورعلی؛ کریمی، حسن و مسعودی، عبدالهادی. (۱۳۹۶). "ساخت و اعتباریابی مقیاس عفو و گذشت بر اساس آموزه‌های اسلام". پژوهشنامه روان‌شناسی اسلامی، (۵) ۲، ۳۳-۶.
- [۱۶] کوری، ماریان و کوری، جرالد. (۱۹۲۲). "گروه درمانی". بهاری؛ سیف ا...، رنجگر، شاهی، حسین؛ میر هاشمی، مالک و نقشبندی، سیامک، نشر روان (تاریخ انتشار به زبان اصلی، ۱۹۳۷).
- [۱۷] کریمی، بهالدین و محبوبی، طاهر. (۱۳۹۳). "بررسی رابطه سرمایه روان‌شناختی و خود افشایی هیجانی با کارآفرینی در دانشجویان دانشگاه پیام نور استان آذربایجان غربی". فصلنامه مشاور شغلی و سازمانی، ۶ (۱۹)، ۷۹-۵۸.
- [۱۸] کریمی، انسیه و معنوی پور، داوود. (۱۳۹۵). "بررسی و مقایسه خودافشاگری و سلامت روان در افراد با عملکردهای نیمکره‌های راست و چپ غالب". فصلنامه اطلاع‌رسانی، آموزشی و پرورشی، ۱۰ (۳۸)، ۷۶-۶۶.
- [۱۹] لطیف راشدی، سعید. (۱۳۸۸). "صحیفه سجاده". چاپ هفتم، قم: انتشارات پیام علمدار

- [۲۰] مولوی، پرویز؛ میکائیلی، نیلوفر و قاسمی نژاد، محمد علی. (۱۳۹۶). "بررسی نقش خود دلسوزی و ابرازگری هیجانی در پیش بینی خود افشایی برخط در دانشجویان استفاده کننده از شبکه های اجتماعی". فرهنگ در دانشگاه اسلامی ۲۴، ۷(۲۴)، ۳۳۷-۳۵۲.
- [۲۱] منصوری، محمد؛ سراج خرمی، ناصر و حیدری، حسن. (۱۳۹۳). "بررسی رابطه صمیمیت، بخشش و خود افشایی با رضایت زناشویی در بین معلمان متاهل". فصلنامه خانواده و پژوهش، ۱۰(۱)، ۹۵-۱۱۷.
- [۲۲] نجفی، حسن و سبحانی نژاد، مهدی. (۱۳۹۳). "تحلیل ابعاد شناسانه مسئولیت پذیری در سبک زندگی اسلامی". فصلنامه سراج منیر، ۱۶(۵)، ۱۷۰-۱۵۱.
- [23] Amichai-Hamburger, Yair; E. Ben-Artzi (2003). "Loneliness and Internet use". *Journal of Computers in Human Behavior*, 19 (23), 71-80. doi:10.1016/s0747-5632(02)00014-6
- [24] Altman, I., & Taylor, D. A. (1973). "Social penetration: The development of interpersonal relationships". New York: Holt, Rinehart & Winston.
- [25] Blackburn, K. (2011). "The effect of client self-disclosure on the physiological arousal of the therapist" (Master's Theses, University of Kentucky). Available from: http://uknowledge.uky.edu/gradschool_theses/104 Email: University of Kentucky, kblackburn88@gmail.
- [26] Blau, Ina. (2011). "Application Use, Online Relationship Types, Self-Disclosure, and Internet Abuse Among Children and Youth: Implications for Education and Internet Safety Programs". *Educational Computing Research*, 45 (1): 95-116. doi:10.2190/EC.45.1.
- [27] Bobkowski, P. S., & Pearce, L. D. (2011). Baring their souls in online profiles or not: Religious self-disclosure in social media. *Journal for the Scientific Study of Religion*, (4) 50, 744-762. doi:10.1111/j.1468-5906.2011.01597.x
- [28] Barak, A., & Gluck-Ofri, O. (2007). "Degree and Reciprocity of Self Disclosure in Online Forums". *Journal of Cyberpsychology & Behavior*, 10 (3), 407-417. <https://doi.org/10.1089/cpb.2006.9938>
- [29] Bly Billeter, C. (2002). "An Exploration of Eight Dimensions of Self-Disclosure with Relationship Satisfaction" (Master Dissertation, university of Virginia Polytechnic Institute and State University). Retrieved from: <https://theses.lib.vt.edu/theses/available/etd-08092002.../final3.pdf>. Email: Mickeytuna@yahoo.com
- [30] Byers, s., & Demmons, s. (1999). "Sexual satisfaction and sexual self-disclosure within dating relationships". *Journal of Sex Research*, 36(2), 180-189. <https://doi.org/10.1080/00224499909551983>
- [31] Cayanus, J. (2002). "The relationships Between Teacher Self-Disclosure, Student Motives, Student Affect, Relational certainty, and student Participation" (doctoral Dissertation, University of West Virginia). Available from: ejournal.org/index.php/esj/article/viewFile/1910/1852
- [32] Carpenter, J., & Freese, J. (1979). "Three Aspects of self-Disclosure as they Relate to Quality of Adjustment". *Journal of personality assessment*, 43(1), 235-255. Retrieved from: carpenterpsychology.com/about/documents/carpenterselfdisclosure.pdf
- [33] Dearbone, R. (2014). "Relational Development, Self-Disclosure, and Invasion of Privacy: College Students and Teachers as Facebook Friends" (Masters Theses & Specialist Projects, Western Kentucky University). Retrieved from: <http://digitalcommons.wku.edu/theses/1349ryan.dearbone557@topper.wku.edu>